

FRA KUNNSKAP TIL HANDLING

Forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge

Oppsummerende evaluering og effekt av delprosjekt 1; Kunnskapsløft for helsepersonell

INNHold

INNLEDNING	3
Delprosjekt 1	3
Delprosjekt 2	3
Delprosjekt 3	4
REFERANSEGRUPPE OG ARBEIDSGRUPPE	5
Referansegruppe.....	5
Arbeidsgruppe.....	5
BAKGRUNN FOR ETTEREVALUERING	6
SAMMENDRAG AV ETTEREVALUERING	7
LANDSDEKKENDE KURS 2016-2019	7
KURSINNHold OG HJEMMEOPPGAVE	8
ANTALL DELTAKERE OG YRKESFORDELING	8
NEDSLAGSFELT	9
EVALUERING FRA DELTAKERE UNDER KURS	10
Spørsmål og score	10
ERFARINGER OG VIDERE PLAN ETTER TRE KURSUNDER 2016-2019	11
Erfaringer	11
Videre plan	11
ETTEREVALUERING – EFFEKT AV ARBEIDET I DELPROSJEKT 1	12
OPPSUMMERING	17
Rapporten er skrevet av.....	18

INNLEDNING

«Fra kunnskap til handling» er et tverrfaglig, nasjonalt prosjekt, der hovedmålsetting er økt kompetanse og praktisk gjennomføring på forebygging og behandling av livsstilssykdom og overvekt hos barn og unge. «Fra kunnskap til handling» består av 3 delprosjekter som omfatter kunnskapsløft for helsepersonell, utdanningssektoren, samt økt kunnskap om forbrukeratferd.

Nedenfor er det nærmere beskrivelse av de tre delprosjektene og prosjektet er beskrevet i sin helhet på våre nettsider <https://www.siv.no/fra-kunnskap-til-handling-overvekt-og-fedme-hos-barn-og-unge>

Vi vil her oppsummere evaluering og effekt av arbeidet i delprosjekt 1; kunnskapsløft for helsepersonell.

Overlege Samira Lekhal er initiativtaker og leder overordnet prosjektet. Målsetting for kunnskapsløftet har vært å øke kjennskap til etterlevelse i praktisk arbeid knyttet til nasjonale retningslinjer og føringer for arbeid knyttet til forebygging og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge. Referanse- og arbeidsgruppen har gjennom hele prosjektperioden bidratt til å ivareta denne målsettingen.

Delprosjekt 1 Faglig kompetanseheving hos helsepersonell	Delprosjekt 2 Faglig kompetanseheving i barnehage og SFO	Delprosjekt 3 Forbrukerforståelse
	 SunnereBarn	
Økt kunnskap til Nasjonale retningslinjer og overføring i praktisk arbeid	Økt kunnskap til Nasjonale retningslinjer og overføring i praktisk arbeid retningslinjer	Rapport om virkemidler – Hvordan påvirke forbrukerne til å velge sunnere?
Kurs- og kompetanseutvikling	Nettbasert kunnskapsplattform	Økt kunnskap i næringen
	Kurs- og kompetanseutvikling	Økt kunnskap hos beslutningstakerne

Delprosjekt 1

Kompetanseløft for helsepersonell er gjort gjennom nasjonale kurs for å etablere felles kunnskapsplattform. Det var en målsetting å formidle et helhetlig og kunnskapsbasert kurstilbud for helsepersonell i hele landet. Arbeidsgruppen har utviklet et 2 dagers kurs som dekker det nødvendige faglige innholdet og som danner grunnlag for godt praktisk arbeid. Kurs for helsepersonell er gjennomført i alle regionale helseforetak i perioden 2016-2020. Målgruppen har vært primærhelsetjenesten og spesielt faggrupper som helsesykepleiere, fysioterapeuter, klinisk ernæringsfysiologer og fastleger.

Kurset har som mål å gi økt kompetanse om hvordan i praksis veilede familier med overvekt og fedme basert på de nasjonale retningslinjene. Kurset gir bl.a. praktisk innføring i Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge, basis samtaleteknikk og bruk av www.kostverktøyet.no. for spesifikk kostholdsveiledning. I tillegg er det fokus på diagnose og utredning, rolle, forebygging og behandling og fysisk aktivitet.

Dette arbeidet er forankret i samtlige regionale helseforetak, og i arbeidsgruppen er det representanter fra både primær- og spesialisthelsetjenesten. Sentrale samarbeidspartnere er Helsedirektoratet, Universitet i Oslo og OsloMET. Overlege Samira Lekhal ved Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst, Sykehuset i Vestfold leder arbeidet. Prosjekt- og forskningskoordinator Linda Mathisen, ved samme avdeling, deltar i arbeidet som nasjonal kurskoordinator, som inkluderer alt praktisk arbeidet rundt kurs, møter, rapportering og evaluering.

Delprosjekt 2

Kunnskapsløft for ansatte i utdanningssektoren er gjennomført i delprosjektet SunnereBarn. SunnereBarn er kunnskapsløft for ansatte i barnehage og SFO med hovedmålsetting om å fremme sunnere kosthold, økt matglede, økt kunnskapsnivå og endring i det faktiske mattilbudet. Det er utarbeidet en kunnskapsplattform/nettportal med e-

læringskurs og kursmateriell for ansatte slik at dette vil kunne bidra til økt kompetanse og utbredt bruk av nasjonale retningslinjer for kosthold og fysisk aktivitet i daglig praksis.

GjensidigeStiftelsen bevilget midler til en nasjonal kostholdssatsing i 2017/2018. SunnereBarn ble tildelt en andel av disse midlene for utvikling og oppstart. SunnereBarn er organisert som et samarbeid mellom frivillige organisasjoner, fagmiljø og næringspartnere og derfor også substituert av flere næringspartnere; Askø, Mills, Bama, Nortura, Lerøy, Lerum og NorgesGruppen. Høsten 2020 fikk SunnereBarn bevilget ytterligere midler til videre drift av SparebankstiftelsenDNB.

I 2019 var flere tusen med på SunnereBarn. SunnereBarn har skalert og antall brukere er i stadig vekst i 2020.

SunnereBarn er underlagt GreeNudge Health AS og fikk i januar 2020 innvilget midler fra Forskningsrådet til gjennomføring av en PhD for å evaluere effekter av deltagelse i SunnereBarn. Kristin Fjæra Engh er PhD-kandidat. Overlege Samira Lekhal er hovedveileder og biveiledere er professor Sølvi Helseth v/OsloMet og førsteamanuensis Ratib Lekhal v/UiO og BI.

Delprosjekt 3

Målsetting om økt kunnskap om forbrukeratferd med fokus på tiltak som medfører at forbruker velger sunnere alternativer. Første del av arbeidet ble gjennomført i 2017 som et samarbeid mellom NOFIMA, SIFO, UiO, Senter for Sykelig overvekt i Helse Sør-Øst ved Sykehuset i Vestfold og GreeNudge Health AS. Forskningsgruppen publiserte rapporten «Mulighetsrommet: Hvordan påvirke forbruker til å velge sunnere?». Rapporten er en beskrivende oppsummering av forskningsfunn som viser hvordan utforming av matvareprodukter, dagligvareforretninger, restauranter og skoler påvirker hva forbruker kjøper. Rapporten ble ferdigstilt i 2017 og lansert 30.03.17.

Rapporten finnes her: https://www.siv.no/Documents/Rapport_Mulighetsrommet.pdf

GreeNudge Health fikk også i januar 2019 midler fra Forskningsrådet til videreføring av dette arbeidet og gjennomføring av en PhD, der man evaluerer effekten av atferdsøkonomiske virkemidler i dagligvare for å fremme sunnere valg hos forbruker. PhD-kandidat er Helena Slapø. Hovedveileder er overlege Samira Lekhal og professor Ingunn Sandaker v/Oslo Met er biveileder.

REFERANSEGRUPPE OG ARBEIDSGRUPPE

Referansegruppe

«Fra kunnskap til handling» har en bredt sammensatt referansegruppe der sammensetningen av gruppen reflekterer de tre delprosjektene. Det er i prosjektperioden gjennomført årlige møter i referansegruppen og halvårige møter i arbeidsgruppen.

- **Hilde Skyvulstad**, Samhandlingssjef/kommuneoverlege, Helsedirektoratet Sarpsborg.
- **Petter Brubakk**, Administrerende direktør NHO Mat og drikke.
- **Lene Frost Andersen**, Instituttleder IMB, Universitetet i Oslo.
- **Rønnaug Ødegård**, Avdelingsjef Barne- og ungdomsklinikken St. Olavs hospital, forsker Regionalt senter for fedmeforskning og innovasjon Midt-Norge, førsteamanuensis NTNU.
- **Sølvi Helseth**, Professor OsloMet, helsesøsterutdanningen.
- **Jorunn Sundgot-Borgen**, Professor, Norges Idrettshøyskole.
- **Per Møller Axelsen**, Brukerrepresentant, Landsforeningen for overvektige.
- **Ellen Margrethe Carlsen**, Avdelingsdirektør, Barne- og ungdomshelse, Helsedirektoratet
- **Jøran Hjelmesæth**, Professor Universitetet i Oslo, Leder Nasjonalt råd for ernæring, Senterleder Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst, Sykehuset i Vestfold.
- **Samira Lekhal**, PhD, overlege Senter for Sykelig Overvekt i Helse Sør-Øst, seksjon for barn og unge, Sykehuset i Vestfold. Initiativtaker og prosjektleder «Fra kunnskap til handling».

Arbeidsgruppe

Fra kunnskap til handling er organisert som et tverrfaglig samarbeid med representanter fra samtlige regionale helseforetak og ulike forskningsmiljøer, høyskole og universitet. Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst, Sykehuset i Vestfold, leder overordnet prosjekt ved overlege Samira Lekhal. Denne arbeidsgruppen jobber spesifikt med gjennomføringen av delprosjekt 1 og ble etablert i 2015.

- **Pétur Benedikt Júlíusson**, Avdelingsdirektør professor Folkehelseinstituttet, Universitet i Bergen. Overvektopoliklinikken, Haukland Universitet Sykehus.
- **Rønnaug Ødegård**, Overlege dr. med. Regionalt Senter for Sykelig Overvekt, St. Olavs og førsteamanuensis NTNU.
- **Sølvi Helseth**, Professor og prodekan Forskning og utvikling Fakultetet for Helsefag OsloMet.
- **Nina Misvær**, Førsteamanuensis OsloMet, Fakultet for helsefag, Institutt for sykepleie og helsefremmende arbeid.
- **Kari Glavin**, Professor og studieleder master og videreutdanning, VID vitenskapelige høyskole.
- **Knut Løndal**, Professor OsloMet, Lærerutdanningen.
- **Ann-Karin Andorsen**, Regional koordinator for sykkelig overvekt, Helse Nord, Nordlandssykehuset.
- **Linn-Anett Rirud**, Sykepleier og koordinator overvekt og fedme hos barn Barneavdelingen og koordinator Lærings- og mestrings senteret, Hammerfest sykehus.
- **Ketil Mevold**, Overlege barneavdelingen Nordlandssykehuset.
- **Yngvild Danielsen**, PhD, psykologspesialist, Institutt for klinisk psykologi, Universitet i Bergen.
- **Hanna Flækøy Skjåkødegård**, Spesialfysioterapeut, MSc, PhD-stipendiat Universitetet i Bergen.
- **Tove Drilen**, Klinisk ernæringsfysiolog, Regionalt senter for forskning og innovasjon, St. Olavs Hospital, Trondheim og Friskliv og mestring i Trondheim kommune.
- **Linda Mathisen**, Prosjekt- og forskningskoordinator Senter for Sykelig Overvekt i Helse Sør Øst, Sykehuset i Vestfold. Nasjonal prosjektkoordinator i prosjektet.
- **Samira Lekhal**, PhD, overlege Senter for Sykelig Overvekt i Helse Sør Øst, seksjon for barn og unge, Sykehuset i Vestfold. Leder prosjektet.

BAKGRUNN FOR ETTEREVALUERING

Det er gjennom hele kursperioden gjennomført løpende evaluering etter gjennomførte kurs for helsepersonell. Denne evalueringen var tilpasset for å kartlegge det kliniske, teoretiske og praktiske innholdet. Resultatene fra kursevaluering er dels oppsummert i denne rapporten og kan leses i sin helhet her

https://www.siv.no/Documents/Fra_kunnskap_til_handling-Overvekt_fedme_barnogunge-samlerapport.pdf

Arbeidsgruppen besluttet å gjøre en etterevaluering for å kunne måle effekter av arbeidet og behov for videre kurs og oppfølgingskurs. Arbeidsgruppen ønsket tilbakemelding på om kursdeltakelse har bidratt til økt kjennskap og praktisk etterlevelse i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av barn og unge med overvekt og fedme. Samt om kunnskapen er økt knyttet til diagnostikk, oppfølging, behandlingsløp, måling og veiing.

Arbeidsgruppens vurdering etter gjennomførte kurs, er at det er behov for å kontinuere nasjonalt tilbud om kompetanseløft for helsepersonell og samkjøre kurs med videreutdanningen av helsesykepleiere. Arbeidsgruppen mener videre at det er hensiktsmessig å fortsette samarbeid på tvers av regionale helseforetak for å kunne sikre et likt og rettferdig kompetanseløft i alle deler av landet. Det fortelles om ulik praksis for måling og veiing i kommunene og svært ulik praksis for videre oppfølging og behandling. I evalueringen som ble gjort siste kursdag, meldes det om behov for tydeligere presisering av behandlingsløp både med tanke på hyppighet og ressurser, jf. «*Fra kunnskap til handling – Overvekt og fedme hos barn og unge. Samlerapport 2016-2019*».

Det er et ønske fra arbeidsgruppen at Helsedirektoratet også i videre arbeid er inkludert og orientert.

SAMMENDRAG AV ETTEREVALUERING

Totalt har 917 deltatt på kurs 2016-2019, hvorav omtrent 50% er helsesykepleiere. Kursene har hatt bred geografisk utstrekning med deltagere fra samtlige fylker i Norge og representert ved 229 ulike kommuner. Evaluering (svarprosent 82%) etter gjennomført kurs viser overordnet at deltagerne er svært fornøyde med det faglige innholdet og praktisk gjennomføring av kurs. Evalueringer viser også entydig at deltagerne har hatt behov for kurs og at kurset har dekket deres behov for økt kunnskap.

Under gjennomføring av kurs og diskusjon rundt praksis i utredning og oppfølging av barn og unge med overvekt og fedme, avdekket arbeidsgruppen svært ulik praksis og tilbud i de ulike kommunene. Arbeidsgruppens opplevelse og erfaring er at det i svært varierende grad jobbes i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av barn og unge med overvekt og fedme. Det var ønskelig å se om kursdeltakelse har medført at flere jobber i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge, og om kursdeltagere har økt kunnskap knyttet til diagnostikk, oppfølging, måling og veiing og behandlingsløp. Questback ble brukt til å samle spørsmålene og sendt ut per e-post til alle tidligere kursdeltakere, besvarelsen av questen var anonym. Totalt svarte 37% av alle tidligere kursdeltagere.

69,1% opplever at kursdeltagelse har gjort det lettere å informere og gjennomføre obligatorisk veiing og måling på helsestasjonen. 53,1% oppgir at utredning og behandling i større grad er i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge etter gjennomført kurs. 89,1% oppgir at de har økt kunnskap etter gjennomført kurs og 81,6% oppgir å ha økt mestring knyttet til utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge. 91,5% bruker kostverktøyet.no i behandlingen. Hele 88,8% ønsker oppfølgingskurs.

Evalueringen blant deltagere som har gjennomført kurs viser at kurset ga økt kunnskap og mestring knyttet til utredning og behandling av overvekt og fedme blant barn og unge. Mer enn 80% av deltagerne oppgir å ha behov for oppfølgende kurs og 50% oppgir at utredning og behandling i større grad er i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge etter gjennomført kurs. Resultatene styrker arbeidsgruppens føringer om videre systematisk gjennomføring av kurs for å sikre riktig og lik utredning og behandling av barn og unge med overvekt og fedme.

LANDSDEKKENDE KURS 2016-2019

I perioden august 2016 – februar 2019 har arbeidsgruppen kurset helsepersonell over hele Norge. «Fra kunnskap til handling – Overvekt og fedme hos barn og unge» er et kurs som primært er ment for primærhelsetjenesten. Kursene

har blitt gjennomført i alle regionale helseforetak gjennom 3 kursrunder. I Helse Nord er det gjennomført 2 kursrunder.

KURSINNHOOLD OG HJEMMEOPPGAVE

Alle i arbeidsgruppen har definert kursets innhold, varighet og utvalgte foredragsholdere. Programmet har vært likt i alle helseforetak og inneholdt følgende hovedtemaer:

- Rolle, forebygging og behandling.
- Diagnose og utredning.
- Riktig og balansert kosthold.
- Kostverktøyet.
- Meningsfylt fysisk aktivitet – motivasjon og mestring.
- Samtalekunst – motiverende samtale, den vanskelige førstesamtalen, familiedynamikk, familiebasert atferdsterapi og behandling av forstyrret spiseatferd.
- Egne erfaringer – presentasjon av analyse fra egen arbeidsplass, kasuistikk og veiledning i plenum.

Hjemmeoppgaven med et arbeidsomfang på ca 5 timer og 1-2 sider ble sendt ut i forkant av kurs til alle deltakere. Flere fra samme kommune/arbeidsplass kunne gå sammen for å løse oppgaven som skulle gi en oversikt over hvordan deres arbeidsplass jobber med å forebygge og behandle overvekt og fedme hos barn og unge. Vi ba også samtlige kursdeltagere om å beskrive hvordan egen arbeidsplass/kommune kunne jobbe bedre, hvordan dagens ressurser utnyttes eller kunne utnyttes bedre. Oppgaven ble sendt inn til oss ca 1 uke før siste kursdag for gjennomlesing, og kursleder Samira Lekhal trakk ut noen av de innsendte oppgavene som ble brukt til diskusjon i plenum for å fremme læring. Dette ble meget godt mottatt av deltakerne på alle kursene.

ANTALL DELTAKERE OG YRKESFORDELING

Gjennom alle 3 kursrundene har totalt 917 helsepersonell deltatt på kurs.

Den aller største faggruppen som har deltatt på kurs er helsesykepleiere og deretter fysioterapeuter. I tillegg har det deltatt sykepleiere, ernæringspersonell, familieterapeuter, folkehelse- og frisklivskoordinatorer. Det har også deltatt leger, psykologer, samt andre som kontorpersonell, selvstendige næringsdrivende og studenter.

Yrkesfordeling

Helsesykepleier	457
Fysioterapeut	180
Sykepleier	47
Ernæringspersonell	42
Folkehelse og friskliv	42
Lege	53
Psykologifag inkludert psykolog	17
Ergoterapeut	8
Annet personell/kontor/student	71
Totalt	917

NEDSLAGSFELT

Gjennom alle kursrunder har vi kurset helsepersonell fra samtlige fylker og 229 kommuner

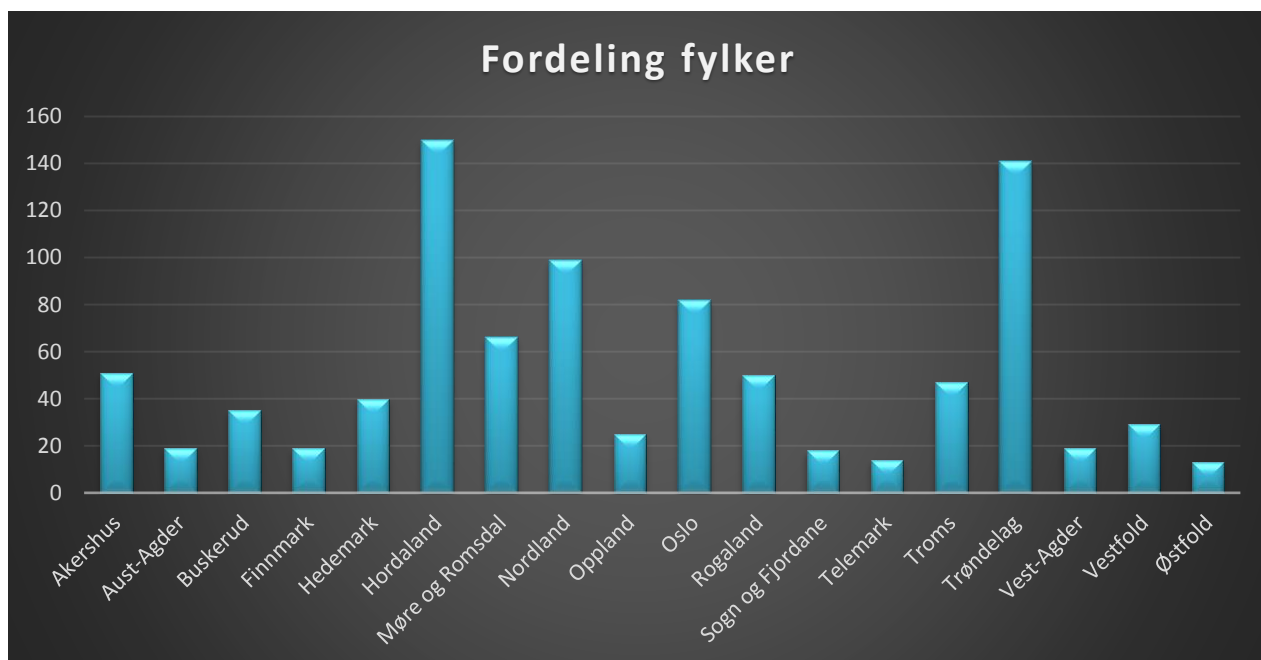
Fylker

Akershus	51
Aust-Agder	19
Buskerud	35
Finnmark	19
Hedmark	40
Hordaland	150
Møre og Romsdal	66
Nordland	99
Oppland	25
Oslo	82
Rogaland	50
Sogn og Fjordane	18
Telemark	14
Troms	47
Trøndelag	141
Vest-Agder	19
Vestfold	29
Østfold	13
Totalt	917

Helseregioner i Norge

Som vist i figuren under har Trøndelag og Hordaland hatt flest deltakere på kurs. Nordland har hatt nærmere 100 deltakere, deretter Oslo, Møre og Romsdal, Rogaland, Akershus og Troms. Mens øvrige fylker ligger lavere i deltakerantall.

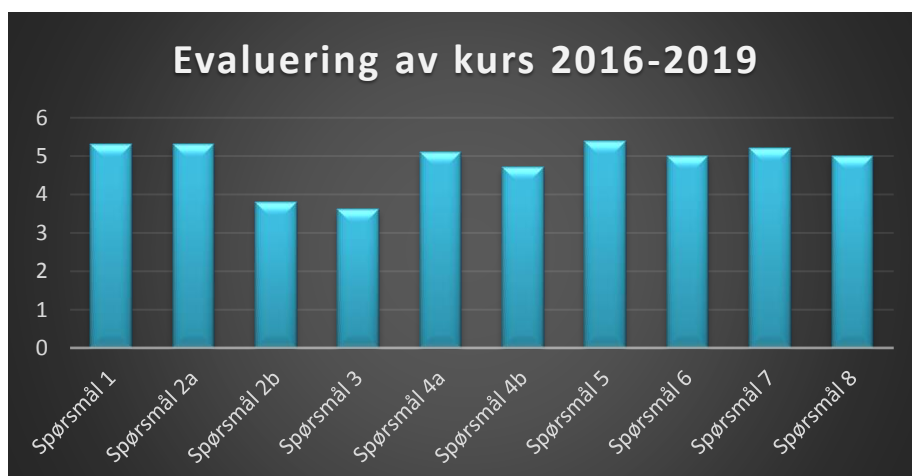
EVALUERING FRA DELTAKERE UNDER KURS

Evalueringsskjemaet som er brukt er tilpasset kurset og kartlegger det kliniske, teoretiske og praktiske innholdet, samt samlet forventninger, læringsmetoder og kommentarer. Kommentarer er ikke tatt med i denne rapporten. Totalt mottok vi 751 av 917 evalueringsskjemaer, som utgjør en svært høy svarprosent på 82 %. Disse ble utlevert i papirform etter lunsj siste kursdag og innsamlet ved kursets slutt.

Jevnt over er deltakerne svært fornøyd med kurset, noe som gjenspeiler seg i figuren nedenfor.

Spørsmål og score

1	Det faglige innholdet lå nært opp til det jeg ønsket å lære (uenig (1)-enig (6))	5,3
2a	Det teoretiske stoffet var (irrelevant - relevant)	5,3
2b	Det teoretiske stoffet var (for lite - for mye)	3,8
3	Den klinisk/praktiske andelen av kurset var (for liten - for stor)	3,6
4a	Læringsmetodene på kurset virket (dårlig tilpasset målene - godt tilpasset)	5,1
4b	Læringsmetodene på kurset virket (passiviserende- aktiviserende)	4,7
5	Kurset virket stimulerende til videre læring innen samme område (i liten grad - i høy grad)	5,4
6	Kurslærerne formidlet holdninger og tok opp relevante etiske problemstillinger (uenig - enig)	5
7	Samlet svarte kurset til mine forventninger (i liten grad - i høy grad)	5,2
8	Den praktiske gjennomføringen av kurset var tilfredsstillende (uenig - enig)	5

ERFARINGER OG VIDERE PLAN ETTER TRE KURSUNDER 2016-2019

Erfaringer

Under gjennomføring av kurs og diskusjon rundt praksis i utredning og oppfølging av barn og unge med overvekt og fedme, avdekket arbeidsgruppen svært ulike praksis og tilbud i de ulike kommunene. Arbeidsgruppens opplevelse og erfaring er at det i svært varierende grad jobbes i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge.

Videre har arbeidsgruppen erfart betydelig behov for økt kunnskap knyttet til diagnostikk og oppfølging av overvekt og fedme. Det fortelles om ulike praksis for måling og veiing i kommunene og svært ulike praksis for videre oppfølging og behandling. I evalueringen meldes det også om behov for tydeligere presisering av behandlingsløp både med hensyn på hyppighet og ressurser. Arbeidsgruppen mener det er bekymringsfullt at tilbud om utredning og behandling av barn og unge med overvekt og fedme fremstår som tilfeldig.

Videre plan

Etter tre kursrunder, ble det bestemt fra arbeidsgruppen å avvente videre kurs frem til høsten 2020. Dette også for å kunne utarbeide en plan for etterevaluering for alle tidligere deltakere. Det var ønskelig å se om kursdeltakelse har medført at flere jobber i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge og om deltagerne har økt kunnskap knyttet til diagnostikk, oppfølging, måling og veiing og behandlingsløp. Arbeidsgruppen ønsket å se på nytten av kompetanseløftet. I dialog med Ellen Margrethe Carslen, representant fra Helsedirektoratet, ble det også definert som et behov å evaluere eventuelle effekter av gjennomført kurs (møte i referansegruppen 08.05.19.).

Arbeidsgruppens vurdering er at det er behov for å kontinuere nasjonalt tilbud om kompetanseløft for helsepersonell igjen fra 2020. Det er også initiert et arbeid for å inkludere kurset i utdanning for helsesykepleiere ved OsloMET. Arbeidsgruppen mener videre at det er hensiktsmessig å fortsette samarbeid på tvers av regionale helseforetak for å kunne sikre et likt og rettferdig kompetanseløft i alle deler av landet.

Plan for å nå enda bredere ut i de fylkene og kommunene som har hatt få deltakere på kurs, vil diskuteres videre i påfølgende arbeidsgruppemøter. «Fra kunnskap til handling» har fra oppstart vært forankret lokalt gjennom deltagelse fra samtlige regionale helseforetak. Helsedirektoratet vil også i sine nyhetsbrev til frisklivssentraler oppfordre helsepersonell til å delta på kurs.

For ytterligere å sikre regional forankring vil arbeidsgruppen jobbe videre med strategiutvikling.

Prosjektet ble presentert på EASO COM summit i oktober 2017. Videre målsetting er også å kommunisere «Fra kunnskap til handling» inn mot det europeiske fagnettverket, European Childhood Obesity Group.

ETTEREVALUERING – EFFEKT AV ARBEIDET I DELPROSJEKT 1

Questback ble brukt til å samle spørsmålene og sendt ut per e-post til alle tidligere kursdeltakere (2016-2019), besvarelsen av questen var anonym. Questen ble først sendt ut i april 2020, deretter påminning etter henholdsvis ca 3 og 6 uker med siste mulighet for å svare 07.06.20.

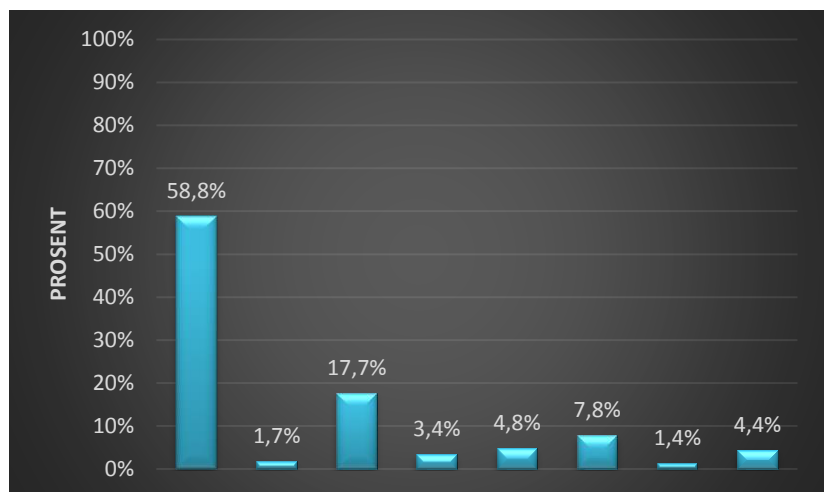
Questen ble sendt ut til 917 deltakere, hvorav 123 kom i retur pga. leveringsfeil eller e-post ikke i bruk. Av de resterende 794, mottok vi 294 svar, tilsvarende 37 %.

Spørsmålene tok blant annet for seg hvilken faggruppe deltakerne tilhører og hvilke faggrupper de samarbeider med, i hvilken grad de opplever økt tverrfaglig samarbeid etter gjennomført kurs, i større grad jobber i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge. Og om de opplever mer mestring og kunnskap om utredning og behandling, om de har behov for oppfølgingskurs, samt bruk av Kostverktøyet. Spørsmål og svar følger.

Faggrupper og samarbeid

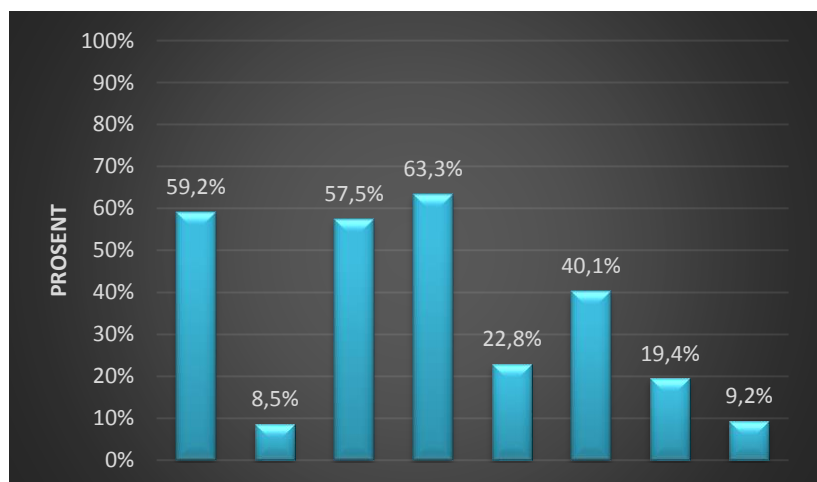
1. Hvilken faggruppe tilhører du?

- Helsesykepleier
- Sykepleier
- Fysioterapeut
- Lege
- Ernæringspersonell
- Folkehelse og friskliv
- Psykolog
- Annet (skriv)

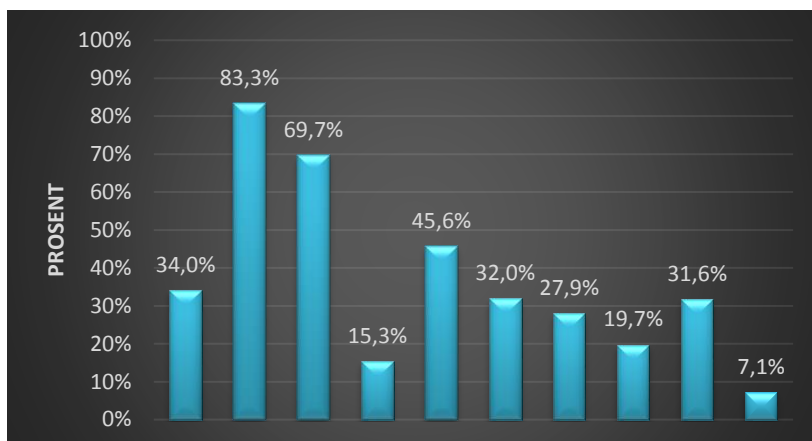
2. I arbeidet med forebygging, utredning og behandling av barn og unge med overvekt og fedme, hvilke faggrupper samarbeider du med? (kan krysse av på flere)

- Helsesykepleier
- Sykepleier
- Fysioterapeut
- Lege
- Ernæringspersonell
- Folkehelse og friskliv
- Psykolog
- Annet (skriv)

3. **Hvilke instanser er involvert i arbeidet med forebygging, utredning og behandling av barn og unge med overvekt og fedme?** (kan krysse av på flere)

- Kommune
- Helsestasjon
- Fastlege
- Fysioterapitjeneste
- Barnevern
- Frisklivssentral
- Barneavdeling på lokalt sykehus
- Regionalt senter for behandling av sykkelig overvekt
- Barnehage
- Skole/SFO
- Andre

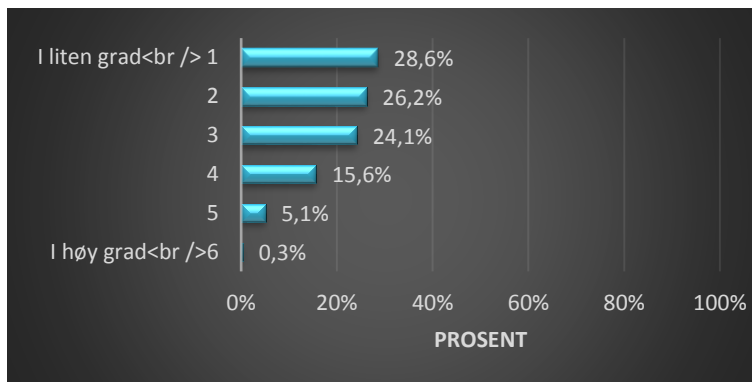

Etter du har gjennomført kurset «Fra kunnskap til handling – Overvekt og fedme hos barn og unge»

4. **I hvilken grad opplever du økt tverrfaglig samarbeid mellom primær- og spesialisthelsetjeneste etter gjennomført kurs? I liten grad – i stor grad 1-6**

Gjennomsnitt 2,4 %

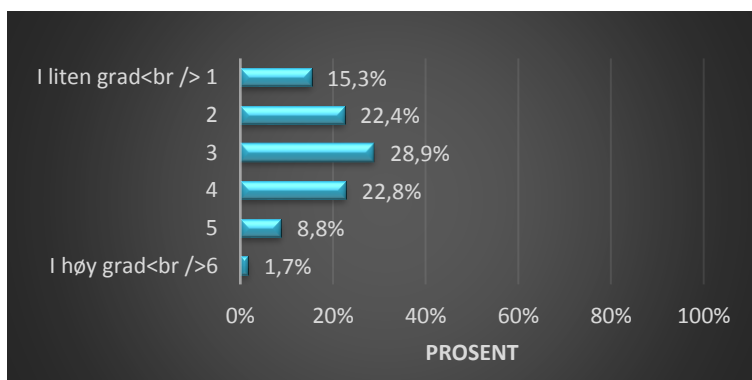
21 % opplever i større grad (svaralternativ 4-6) økt tverrfaglig samarbeid mellom primær- og spesialisttjenesten.

5. **I hvilken grad opplever du økt tverrfaglig samarbeid internt i egen kommune mellom helsestasjon/skolehelsetjeneste og fastlege etter gjennomført kurs? I liten grad – i stor grad 1-6**

Gjennomsnitt 2,93 %

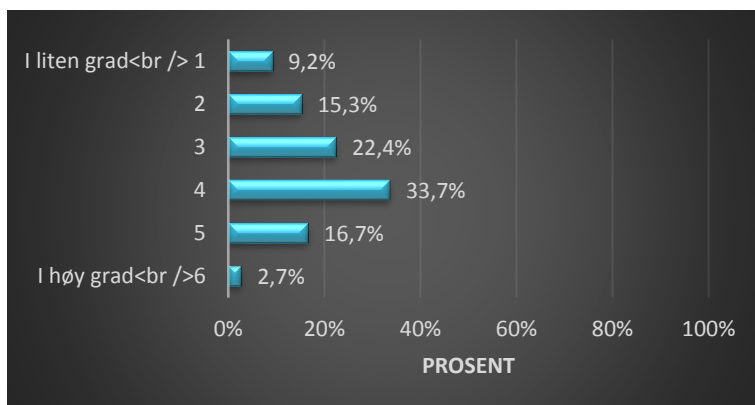
33,3 % opplever i større grad (svaralternativ 4-6) økt tverrfaglig samarbeid internt.

6. Opplever du at utredning og behandling i større grad er i tråd med «Nasjonale retningslinjer for utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge» etter gjennomført kurs? I liten grad – i stor grad 1-6

Gjennomsnitt 3,41 %

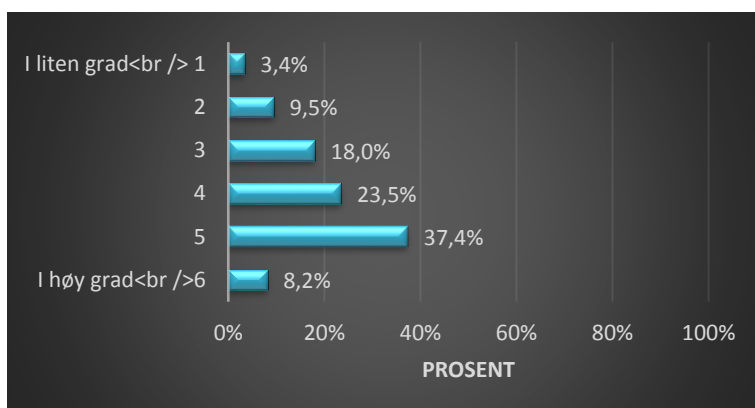
Over halvparten, 53,1 %, svarer at de opplever at utredningen og behandlingen i større grad er i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer (svaralternativ 4-6)

7. Opplever du at det er enklere å gi nødvendig informasjon om regelmessig måling og veiing jf retningslinjer etter gjennomført kurs? I liten grad – i stor grad 1-6

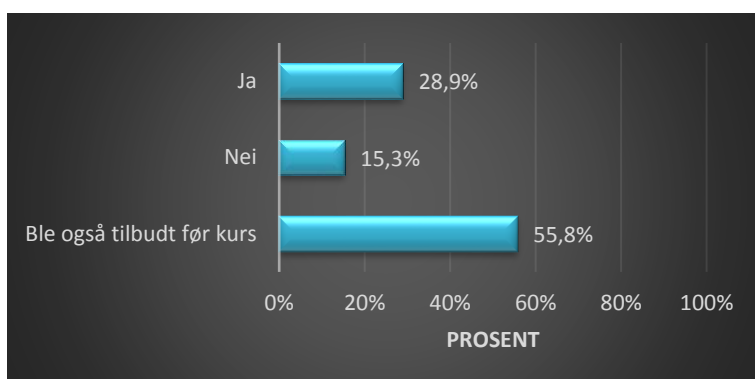
Gjennomsnitt 4,06 %

69,1 % opplever i større grad (svaralternativ 4-6) at det er enklere å gi nødvendig informasjon.

8. Tilbys det forebygging, utredning og behandling av barn med overvekt og fedme etter gjennomført kurs?

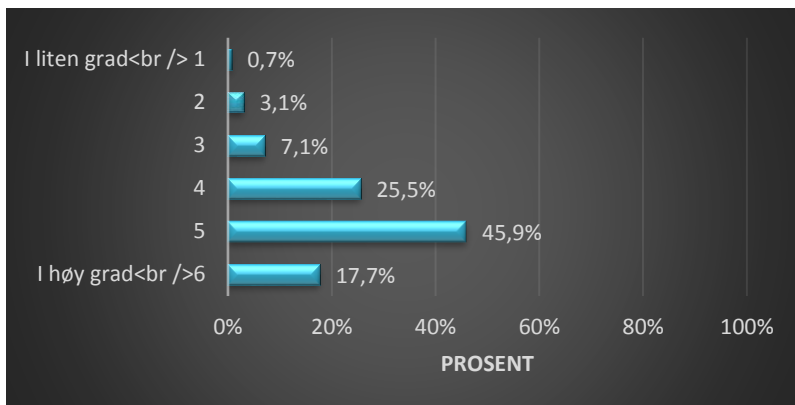
Ja/Nei/Ble også tilbudt før kurs

9. Opplever du selv å ha mer kunnskap om forebygging, utredning og behandling av barn og unge med overvekt og fedme etter gjennomført kurs? I liten grad – i stor grad 1-6

Gjennomsnitt 4,66 %

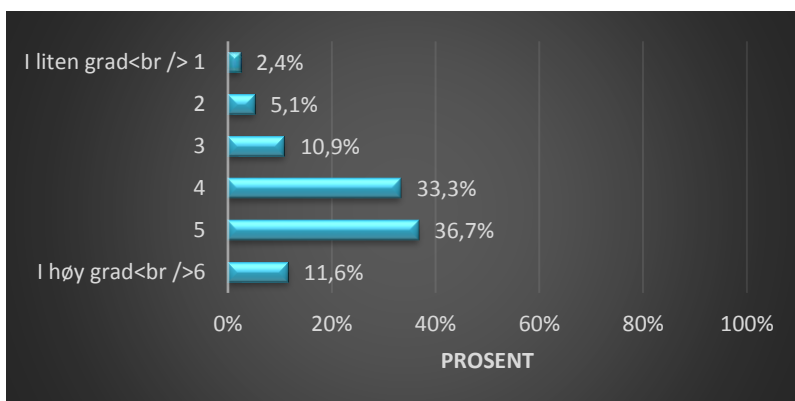
89,1 % opplever i større grad (svaralternativ 4-6) å ha mer kunnskap.

10. Opplever du selv å ha økt mestring knyttet til forebygging, utredning og behandling av barn og unge med fedme etter gjennomført kurs? I liten grad – i stor grad 1-6

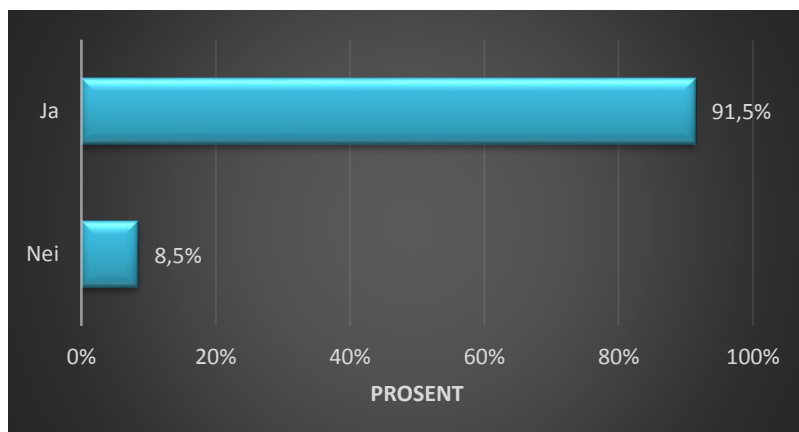
Gjennomsnitt 4,32 %

81,6 % opplever i større grad (svaralternativ 4-6) å ha økt mestring.

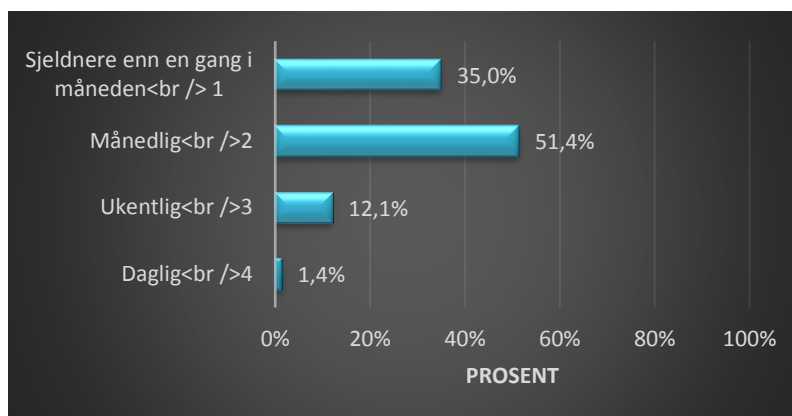

Kostverktøyet

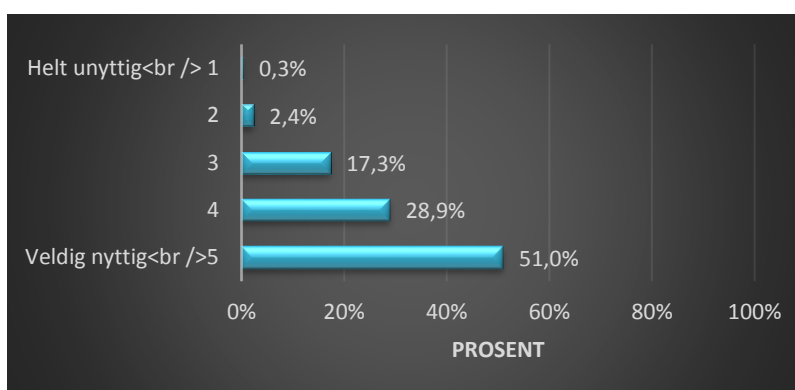
11 a) Bruker du Kostverktøyet i veiledningen? Ja/Nei

11 b) Hvis ja, hvor ofte bruker du Kostverktøyet? Sjeldnere enn en gang i måneden, månedlig, ukentlig, daglig 1-4

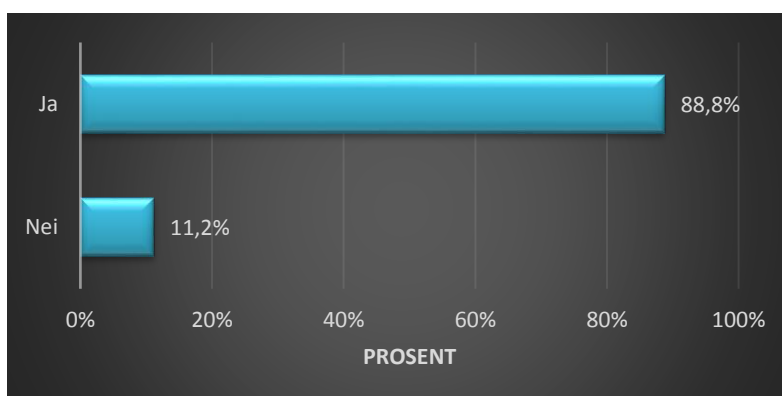

11 c) Hvor nyttig opplever du at Kostverktøyet er i ditt arbeid med barn og unge? Helt unyttig – veldig nyttig 1-5
Gjennomsnitt 4,28 %

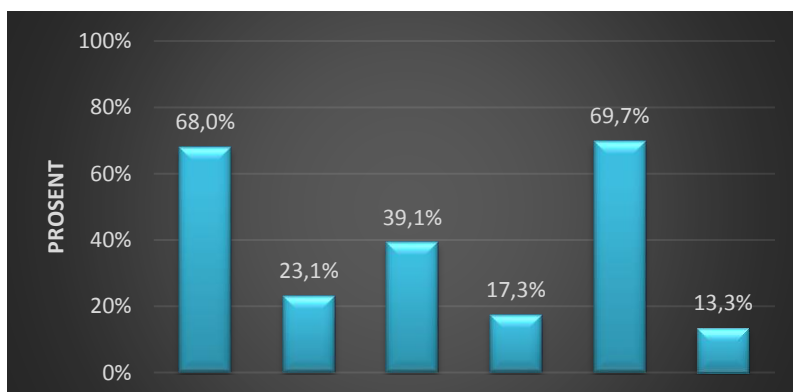
Oppfølgingskurs

12. Er det ønske om oppfølgingskurs? Ja/Nei

Hvis ja, hva har du størst behov for å lære mer om?

- Rolle, forebygging og behandling
- Diagnose og utredning
- Kost og ernæring
- Fysisk aktivitet
- Samtalekunst
- Annet

OPPSUMMERING

«Fra kunnskap til handling» er et tverrfaglig, nasjonalt prosjekt, der hovedmålsetting er økt kompetanse og praktisk gjennomføring på forebygging, utredning og behandling av livsstilssykdom og overvekt hos barn og unge. «Fra kunnskap til handling» består av 3 delprosjekter som omfatter kunnskapsløft for helsepersonell, i utdanningssektoren, samt økt kunnskap om forbrukeratferd. Prosjektet er beskrevet i sin helhet på våre nettsider <https://www.siv.no/fra-kunnskap-til-handling-overvekt-og-fedme-hos-barn-og-unge>

Denne rapporten oppsummerer evaluering og effekt av arbeidet i delprosjekt 1; kunnskapsløft for helsepersonell. Overlege Samira Lekhal er initiativtaker og leder overordnet prosjektet. Prosjekt- og forskningskoordinator Linda Mathisen deltar i arbeidet som nasjonal kurskoordinator.

Målsetting for kunnskapsløftet har vært å øke kjennskap til etterlevelse i praktisk arbeid knyttet til nasjonale retningslinjer og føringer for arbeid knyttet til forebygging og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge.

Referansegruppen og arbeidsgruppen har gjennom hele prosjektperioden bidratt til å ivareta denne målsettingen.

Kompetanseløft for helsepersonell er gjort gjennom nasjonale kurs for å etablere felles kunnskapsplattform. Det var en målsetting å formidle et helhetlig og kunnskapsbasert kurstilbud for helsepersonell i hele landet. Arbeidsgruppen har utviklet et 2 dagers kurs som dekker det nødvendige faglige innholdet og som danner grunnlag for godt praktisk arbeid. Kurs for helsepersonell er gjennomført i alle regionale helseforetak i perioden 2016-2020. Målgruppen har vært primærhelsetjenesten og spesielt faggrupper som helsesykepleiere, fysioterapeuter, klinisk ernæringsfysiologer og fastleger.

Det er gjennom hele kursperioden gjennomført evaluering etter gjennomførte kurs for helsepersonell. Denne evalueringen var tilpasset for å kartlegge det kliniske, teoretiske og praktiske innholdet. Resultatene fra kursevaluering er dels oppsummert i denne rapporten og kan leses i sin helhet her

https://www.siv.no/Documents/Fra_kunnskap_til_handling-Overvekt_fedme_barnogunge-samlerapport.pdf

69,1% opplever at kursdeltagelse har gjort det lettere å informere og gjennomføre obligatorisk veiing og måling på helsestasjonen.

53,1% oppgir at utredning og behandling i større grad er i tråd med «Nasjonale retningslinjer for utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge» etter gjennomført kurs.

89,1% oppgir at de har økt kunnskap etter gjennomført kurs.

81,6% oppgir å ha økt mestring knyttet til utredning og behandling av overvekt hos barn og unge.

91,5% bruker kostverktøyet.no i behandling av barn og unge oppfølgingskurs.

88,8% ønsker oppfølgingskurs.

Under gjennomføring av kurs og diskusjon rundt praksis i utredning og oppfølging av barn og unge med overvekt og fedme, avdekket arbeidsgruppen svært ulike praksis og tilbud i de ulike kommunene. Arbeidsgruppens opplevelse og erfaring er at det i svært varierende grad jobbes i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge. Det var ønskelig å se om kursdeltakelse har medført at flere jobber i tråd med Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme hos barn og unge, og om kursdeltagere har økt kunnskap knyttet til diagnostikk, oppfølging, måling og veiing og behandlingsløp. Questback ble brukt til å samle spørsmålene og totalt svarte 37% av alle tidligere kursdeltagere.

Evalueringen blant deltagere som har gjennomført kurs viser at kurset ga økt kunnskap og mestring knyttet til forebygging, utredning og behandling av overvekt og fedme blant barn og unge. Resultatene styrker arbeidsgruppens føringer om videre systematisk gjennomføring av kurs for å sikre riktig og lik utredning og behandling av barn og unge med overvekt og fedme. Arbeidsgruppen mener videre at det er hensiktsmessig å fortsette samarbeid på tvers av regionale helseforetak for å kunne sikre et likt og rettferdig kompetanseløft i alle deler av landet.

Det er også vesentlig at videre arbeid med kunnskapsløft i «Fra kunnskap til handling» fortsatt er forankret i Helsedirektoratet og at medlemmer i referanse - og arbeidsgruppen representerer fagmiljøet i Norge som jobber med forebygging, behandling og forskning knyttet til overvekt og fedme hos barn og unge. Det er også en målsetting å utvikle deler av kursmaterialet i en nettbasert løsning slik at det foreligger kursmateriell til bruk etter gjennomført kurs, også for øvrige ansatte på arbeidsplassen. Det er opprettet søknad om innovasjonsmidler fra Forskningsrådet for å igangsette dette arbeidet.

Rapporten er skrevet av

*Overlege Samira Lekhal og prosjekt- og forskningskoordinator Linda Mathisen
Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst, Sykehuset i Vestfold*